

Sport Policy Factors Leading to International Sporting Success (SPLISS)

Dansk eliteidræt i international sammenligning – foreløbige resultater

Rasmus K. Storm og Lau Tofft-Jørgensen
Idrættens Analyseinstitut
Februar 2014

Danish Institute for Sports Studies

**IDRÆTTENS
ANALYSEINSTITUT**

Idrættens Analyseinstitut
Kanonbådsvej 12A
1437 København K
Tlf.: +45 3266 1030
Fax: +45 3266 1039
E-mail: idan@idan.dk
www.idan.dk

Titel

Sport Policy Factors Leading to International Sporting Success (SPLISS). Dansk eliteidræt i international sammenligning – foreløbige resultater

Hovedforfatter

Rasmus K. Storm

Øvrige bidragydere til rapporten

Lau Tofft-Jørgensen

Rekvirent

Team Danmark

Øvrig grafik, opsætning og korrektur

Idrættens Analyseinstitut

Udgave

1. udgave, København, februar 2014

Rapporten kan downloades gratis i vidensbanken på idan.dk

ISBN

978-87-92120-75-5(elektronisk)

Udgiver

Idrættens Analyseinstitut

Kanonbådsvej 4 A

1437 København K

T: +45 32 66 10 30

E: idan@idan.dk

W: www.idan.dk

Gengivelse af denne rapport er tilladt med tydelig kildehenvisning.

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse.....	3
Indledning, baggrund og hovedresultater.....	4
Hovedresultater	4
Overordnet dansk score på de ni søjler	6
Søjle 1: Finansiering	7
Søjle 2: Organisering, struktur og forvaltning	10
Søjle 3: Breddeidræt og generel idrætsdeltagelse	12
Søjle 4: Talentidentifikation og -udvikling	13
Søjle 5: Elite- og post-karrierestøtte.....	14
Søjle 6: Sportslig infrastruktur og træningsfaciliteter.....	16
Søjle 7: Trænerekspertise og -udvikling	17
Søjle 8: Konkurrencebetingelser	18
Søjle 9: Forskning og innovation	19
Litteraturliste.....	20

Indledning, baggrund og hovedresultater

Projektet 'Sports Policy Factors Leading to International Sporting Success' (SPLISS) er den første og mest gennemgribende forskningsbaserede sammenligning af effekterne af forskellige nationers elitesportssystemer. Det er samtidig en opfølgning på en pilotundersøgelse, der blev gennemført i perioden 2004-2008 (De Bosscher, Bingham, Shibli, Von Bottenburg, & De Knop, 2008).

Samlet har SPLISS til formål at undersøge årsagerne til nationers internationale sportslige succes og vurdere effektiviteten af deres respektive elitesatsninger. Undersøgelsen gennemføres på initiativ af forskere fra Holland, Storbritannien og Belgien under ledelse af professor Veerle De Bosscher (Vrije Universiteit Brussel).

Projektet har deltagelse af forskere fra i alt 15 lande.¹ I dagene den 13.-14. november 2013 blev de foreløbige resultater fra samkøringen af de deltagende landes data fremlagt på konferencen 'Elite Sport Success. Society boost or not?' i Antwerpen.

Dette notat opsummerer de komparative hovedresultater fra konferencen. Der skal tages forbehold for, at resultaterne er foreløbige, samt at valideringen af data og analyser endnu ikke er færdiggjort i alle de deltagende lande. De nedenfor præsenterede resultater kan derfor ændre sig, efterhånden som eventuelle justeringer i det indsamlede materiale foretages. Desuden foreligger der endnu ikke gennemarbejdede komparative analyser på alle undersøgelsens delområder.

Afrapporteringen er i overensstemmelse hermed forsigtig og uden skråsikre konklusioner, idet der henvises til den kommende fuldstændige rapport, som forventes publiceret medio 2014.

For en nærmere gennemgang af undersøgelsens generelle design henvises desuden til afrapporteringen af de i Danmark indsamlede data, der er offentliggjort i marts 2013 af Idrættens Analyseinstitut (Storm & Tofft-Jørgensen, 2013).²

Hovedresultater

De foreløbige resultater fra den internationale komparative analyse peger overordnet på to forhold:

Det første handler om, at høj ressourcemæssig investering i elitesport medvirker til at skabe gode internationale resultater. De lande, der i SPLISS-undersøgelsen har de højeste elitebudgetter, vinder samtidig flest medaljer. Nedenstående graf i Figur 1 illustrer sammenhængen mellem ressourcer og resultater (ved sommer-OL) for de lande, der deltager i projektet.

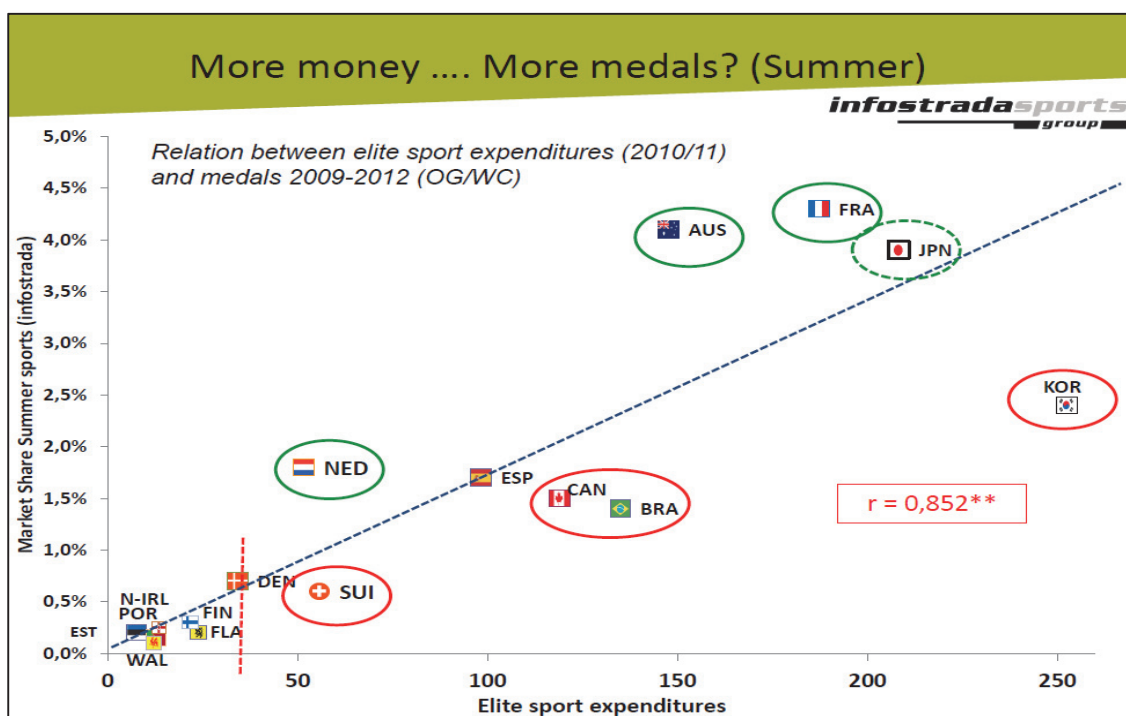
¹ Belgien (Flandern henholdsvis Vallonien), Danmark, Estland, Finland, Frankrig, Holland, Nordirland (UK), Portugal, Spanien, Schweiz, Australien, Brasilien, Canada, Japan og Sydkorea. Data er indsamlet i perioden medio 2012 til ultimo 2012. Det er perioden til og med 2012 analysen dækker.

² Rapporten kan downloades i Idans vidensbank på www.idan.dk.

Det fremgår, at der er en stærk sammenhæng mellem niveauet for landenes investeringer i eliteidræt og de internationale sportslige resultater. 85 procent af forskellene i landenes sportslige resultater i perioden kan forklares med henvisning til forskellene i deres ressourcemæssige forhold. Sammenhængen er i overensstemmelse med tidligere forskning.

Undersøgelsen peger på, at stadig flere lande satser på elitesport med stigende elitebudgetter. Alt andet lige betyder det øget international konkurrence, samt at der skal relativt højere ressourcetilførsler til for at opnå bedre resultater.

Figur 1: Sammenhængen mellem ressourcer og resultater for de deltagende lande

Den anden foreløbige hovedkonklusion går på, at de lande, der organiserer deres elitesatsninger effektivt, også har de bedste sportslige resultater.

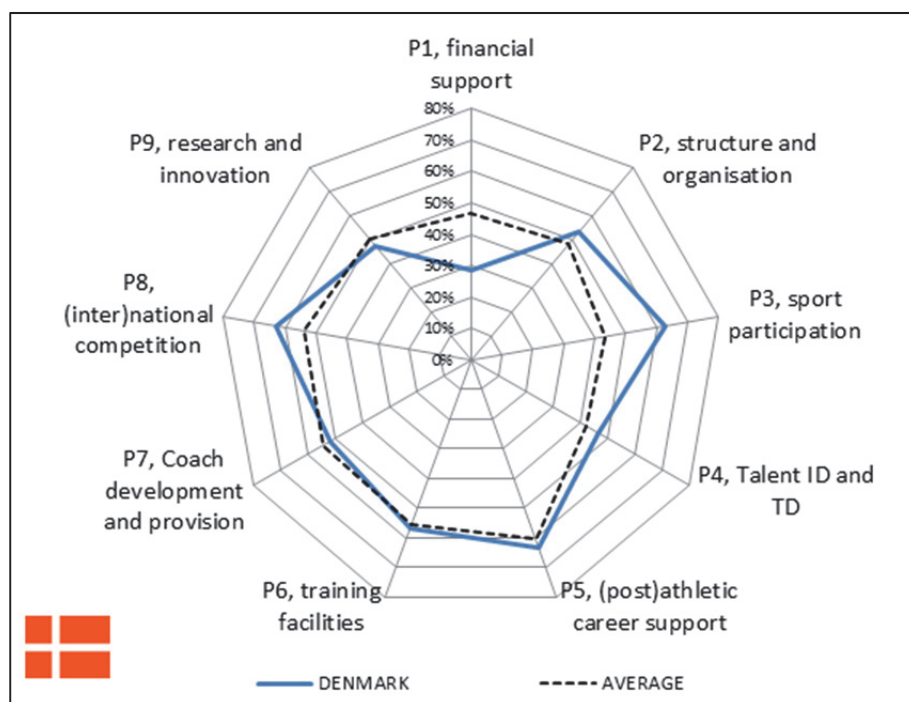
Lande, der ligger over den blå linje i figur 1, scorer således alle højt i forhold til organisering og styring af elitesportsmiljøet, den såkaldte søjle 2 af de i alt ni søjler, som er blevet målt i vurderingen af de deltagende landes elitesportsmiljøer (mere herom nedenfor).

Danmark ligger ifølge figuren pænt på linjen og præsterer derfor i forhold til det direkte ressourceinput nogenlunde, som man burde forvente resultatmæssigt. Lande under linjen præsterer analogt under, hvad man burde forvente, og lande over linjen bedre. Bredere set betyder det, at dansk eliteidræt er relativt effektiv, når det kommer til forvalte, tilrettelægge og udmønte elitestøtten.

Overordnet dansk score på de ni søjler

Danmarks foreløbige score på hver af SPLISS-undersøgelsens ni 'søjler' over kritiske succesfaktorer for international sportslig succes fremgår af nedenstående 'radargraf' i Figur 2. Den viser det danske elitesystem i forhold til gennemsnittet af de deltagende lande. Procentandelen angiver scoren i forhold den totalt opnåelige på de enkelte søjler.³

Figur 2: Danmarks score i forhold til lande-gennemsnittet på de ni søjler

Det fremgår, at Danmark ligger omkring eller over gennemsnittet for de deltagende lande med undtagelse af tre søjler: Finansiering (P1), Trænerudvikling og -rekruttering (P7) samt Forskning og Innovation (P9).⁴

Nedenfor gennemgås hovedresultaterne i de enkelte søjler for Danmark nøjternt og kort. Der lægges vægt på de søjler, der i skrivende stund foreligger de mest gennemarbejdede komparative analyser på. De øvrige søjler berøres i mindre omfang.

³ Scoresystemet er opbygget med udgangspunkt i et litteraturstudie, der har identificeret hvilke forhold, der er afgørende for et internationalt konkurrencestærkt elitesystem. Den internationale komparative rapport, der forventes at blive publiceret medio 2014, vil indeholde en nærmere redegørelse for scoresystemet samt vægningen heraf.

⁴ Hvad angår søjlen om træningsfaciliteter (P6), ligger Danmark også under gennemsnittet, men det har ikke været muligt at få en opdateret graf inden deadline for indeværende rapport.

Søjle 1: Finansiering

Finansiering er ifølge de foreliggende resultater, men også ifølge tidligere forskning, afgørende for elitesportsresultater. Forvaltningen af de forhåndenværende ressourcer er selvsagt også af stor betydning, men isoleret set er det absolutte input den vigtigste parameter for international sportslig succes.

De lande i SPLISS-gruppen, der har størst resultatmæssig markedsandel ved OL og verdensmesterskaberne i de (sommer-)olympiske discipliner i perioden 2009-2012, Frankrig, Australien, Japan og Sydkorea, er samtidig de lande, der bruger flest penge på elitesport målt som direkte (absolut) forbrug.

Ideen med målingen af finansiering er at vurdere inputniveauet og forskellene heri landene i mellem så godt som muligt med henblik på at få en ide om, hvad finansieringen betyder for international sportslig succes.

Kort sagt påvirker niveauet af udgifter afholdt på nationalt niveau ('nationally coordinated') af stat ('central government') og/eller midler fra tips/lotto ('lotteries') til såvel bredde/ som eliteidræt i det pågældende land den samlede score i denne søjle.

Ressourcer allokeret på decentrale niveauer, fx i kommuner eller via lignende regionale eller lokale offentlige myndigheder – og som i nogle lande kan være ganske omfattende – foreligger der ikke sammenligneligt data om. Det er en potentiel betydelig fejlkilde i sammenligningerne, da det ikke er klart, hvor meget decentrale tilskud og ressourceinput varierer landene imellem.

Som vist i figur 2 scorer Danmark på denne søjle lavt i forhold til gennemsnittet. Det skyldes blandt andet, at Danmark som et lille land ikke i absolutte termer har samme budgetter til rådighed til hverken elite- eller breddesport, som mange af de store øvrige SPLISS-lande har. Pænere ser det dog ud set i forhold til antallet af indbyggere, hvilket påvirker scoren positivt.

Da det direkte (absolutte) input af ressourcer ifølge analysen er den mest afgørende faktor for sportslig succes, er der en øvre grænse for, hvor højt et niveau Danmark reelt kan nå inden for de givne økonomiske rammer.

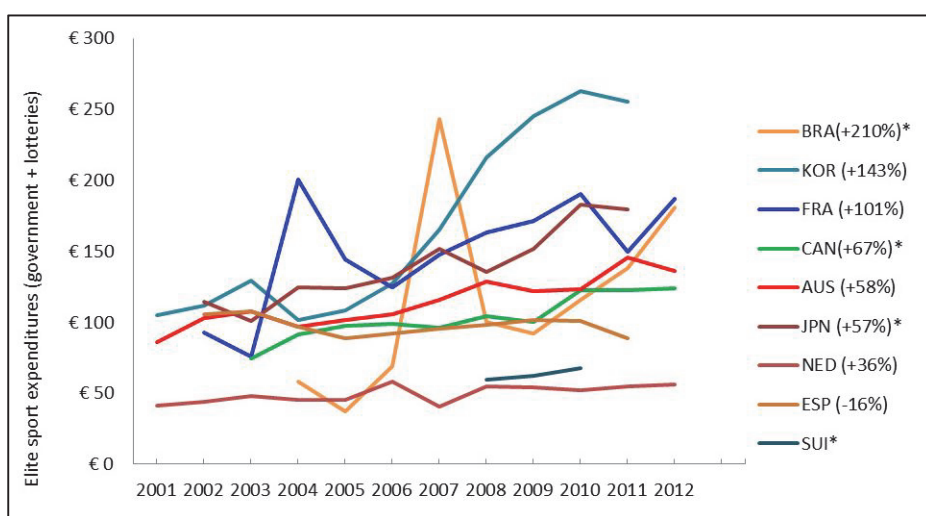
Det er et politisk spørgsmål, hvad det danske niveau skal være, og med den foreliggende viden og de aktuelle resultater ser det – i det omfang, at målet er at vinde stadigt flere medaljer eller fastholde og udvide sin resultatmæssige markedsandel – indtil videre ud til, at Danmark har effektiviseret og anvendt støttemidlerne fornuftigt, da de danske sportslige resultater i de senere år har været gode (se fx: Nielsen & Storm, 2012; Storm & Nielsen, 2013).

Om Danmark inden for de kommende år vil ramme det øvre loft for resultatudviklingen er vanskeligt at vurdere al den stund, at omverdenens ressourceinput er dynamisk og kan variere i både opadgående og nedadgående retning.

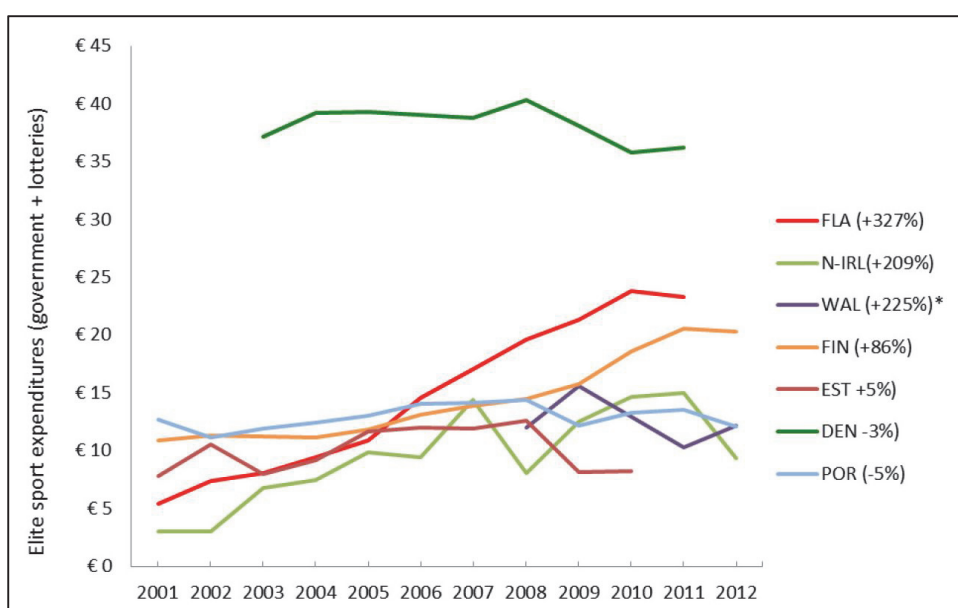
Ifølge de foreløbige resultater er det ikke afgørende for ressourceallokeringen af direkte input til eliteidræt, om landene er rige eller fattige. Det hænger ikke sammen med BNP-størrelse (rigdom), om SPLISS-landene bruger lidt eller meget på elitesport specifikt. Viljen til at investere synes drevet af andre faktorer, hvor eksempelvis et værtskab for OL typisk har markant indflydelse på budgetterne.

Figur 3 og figur 4 viser mere specificeret udviklingen i SPLISS-landenes elitesportsbudgetter fra 2001-2012 korrigeret for inflation.

Figur 3: Elite sport expenditures (x million euros) from government and lotteries by top 20 medal table countries (summer/winter), 2001-2012, data actualised for inflation (2012) and the % difference between 2011 and the earliest year where data was available)

Figur 4: Elite sport expenditures (x million euros) government and lotteries by smaller countries, 2001-2012, data actualised for inflation (2012) and the % difference between 2011 and the earliest year where data was available

Der er generelt en stor vækst i elitesportsbudgetterne i størstedelen af landene, mens Danmark skiller sig ud sammen med Spanien og Portugal ved at have stagnerende eller let faldende elitesportsbudgetter. For Danmarks vedkommende er der sket et fald på -3%.

Forskellene mellem de store nationer og de mindre nationer er relativt tydelig.

I det omfang at den danske resultatportefølje skal fastholdes eller udvides i fremtiden, er Danmark som lille nation udfordret af sit relativt lille og svagt faldende elitesportsbudget. Denne udfordring forstærkes af den stigning i investeringsniveauet i eliteidræt, som SPLISS-undersøgelsen og tidligere undersøgelser peger på er i gang på internationalt plan.

Søjle 2: Organisering, struktur og forvaltning

Hvad angår organisering, struktur og forvaltning af elitestøtten, placerer Danmark sig fint i SPLISS-gruppen. Som det fremgår af radar-grafen i Figur 2, ligger Danmark over gennemsnittet.

Ifølge de foreløbige resultater er denne søjle interessant i den forstand, at de lande, der scorer højest på sportslige resultater, også er de lande, som gør det godt på denne parameter.

Med et stort ressourceinput følger oftest en klar og effektiv organisering i SPLISS-nationerne. Omvendt formuleret tyder det på, at god organisering, forvaltning og styring er en forudsætning for gode sportslige resultater.

Herudover peger de foreløbige resultater på tre hovedforhold, som Danmark i stor udstrækning lever op til.

For det første viser resultaterne en sammenhæng mellem professionalisering og internationale sportslige resultater i den forstand, at en nation bedst opnår succes, hvis der er fastansat fuldtids-personale til at arbejde med og udvikle de nationale elitesportsstrategier. Det harmonerer med ovenstående hovedkonklusioner.

For det andet er en god og klar koordinering af aktiviteter og allokering af finansiering til aktiviteterne ifølge de foreløbige resultater ligeledes af høj betydning for et velfungerende system. De lande, der scorer højt på dette område, er også sportsligt succesfulde.

Det er herunder relativt klart, at der skal være klarhed om rollefordelingen i tilrettelæggelsen af den overordnede eliteidrætspolitik. Det er vigtigt, at det hovedsageligt er én spiller, der lægger de overordnede linjer.

Er ansvaret delt ud på for mange decentrale spillere, er der risiko for fravær af fælles fodslag, og der kan opstå spændinger og uklarhed om, hvem der gør hvad og hvornår i elitearbejdet. Danmark skiller sig positivt ud ved at have én lovfæstet organisation, Team Danmark, der foretager denne overordnede planlægning (selvom DIF i princippet også er involveret i elitesport og er national olympisk komité).

Det skal i den forbindelse understreges, at koordinering er et nøgleord, som ikke er at forveksle med *centralisering*. Det vigtigste er ifølge de foreliggende resultater, at der er klarhed om roller og ansvar, samt at der er god kommunikation mellem de involverede parter. Det er der i stor udstrækning i Danmark, men alt behøver ikke nødvendigvis at blive varetaget af én organisation, hvis bare det er klart, hvordan ansvaret er fordelt.

For det tredje peger de foreløbige resultater på, at centrale interessenter bør involveres i tilrettelæggelsen og evalueringen af elitesportspolitikker.

På dette område er der forbedringspotentiale for Danmark. Særligt den danske afrapportering (Storm & Tofft-Jørgensen, 2013) viser, at Danmark ikke er så godt med på dette område.

Det bør i forbindelse med denne søjle om forvaltningen af ressourcerne i de forskellige elitesystemer nævnes, at de foreløbige resultater ikke kan vise, at en prioritering af den økonomiske finansiering på færre støttede sportsgrene (forbund) er forbundet med bedre internationale sportslige resultater.

Sydkorea, Brasilien, Holland og Spanien har relativt stor spredning i støtten, men klarer sig samtidig godt sportsligt. Det samme gælder Frankrig. Australien er dog et modsat eksempel på en meget fokuseret støtte, der resulterer i mange medaljer.

Søjle 3: Breddeidræt og generel idrætsdeltagelse

Her ligger Danmark sammen med Schweiz, Frankrig og Finland helt i top på de målte faktorer, blandt andet som følge af en høj idrætsdeltagelse og et relativt velfungerende idrætssystem, jævnfør radargrafen i Figur 2.

Der kan dog ikke på baggrund af de præsenterede SPLISS-data aflæses nogen direkte sammenhæng mellem underfaktorer på dette område og gode internationale sportslige resultater – fx mellem (høj) idrætsdeltagelse og nationers præstation ved internationale mesterskaber (OL og VM). De foreløbige resultater anfører, at der er en del ubekendte faktorer i forhold til denne del, som bør undersøges nærmere.

Et område, hvor flere nationer har en konkurrencemæssig fordel i forhold til Danmark inden for denne søjle, er i forhold til skoleidrætten. Her har man i flere lande større tradition for skoleidræt på et højere kompetitivt niveau.

De foreløbige resultater viser endvidere, at de lande, der bruger en relativt stor andel af deres samlede økonomiske input på idræt og sport (såvel elite- som breddeidræt) på eliten, er mere sportsligt succesfulde end lande, der bruger en relativt mindre andel.

Det peger i sammenhæng med konklusionerne fra søjle 1 vedrørende finansiering i retning mod en konklusion om, at forudsætningen for et højt internationalt resultatniveau er ressourcer. Er der et politisk ønske om at fremme elitesportsresultater, vil et ressourcemæssigt input til eliten svarende til ambitionen være nødvendigt.

Selvom data giver lidt uklare resultater på denne søjle, tyder de foreløbige analyser på, at et generelt højt idrætsdeltagelsesniveau blandt landes befolkninger på den ene side ikke er en afgørende forudsætning for international sportslig elitesucces. Det er ikke nødvendigt med en bred deltagelse for at skabe internationale resultater, og det kan lade sig gøre at forædle en given elitemasse til absolut topniveau ud fra et relativt lavt antal breddeaktive. På den anden side skal der skabes en vis mængde af talenter for overhovedet at udvikle elite.

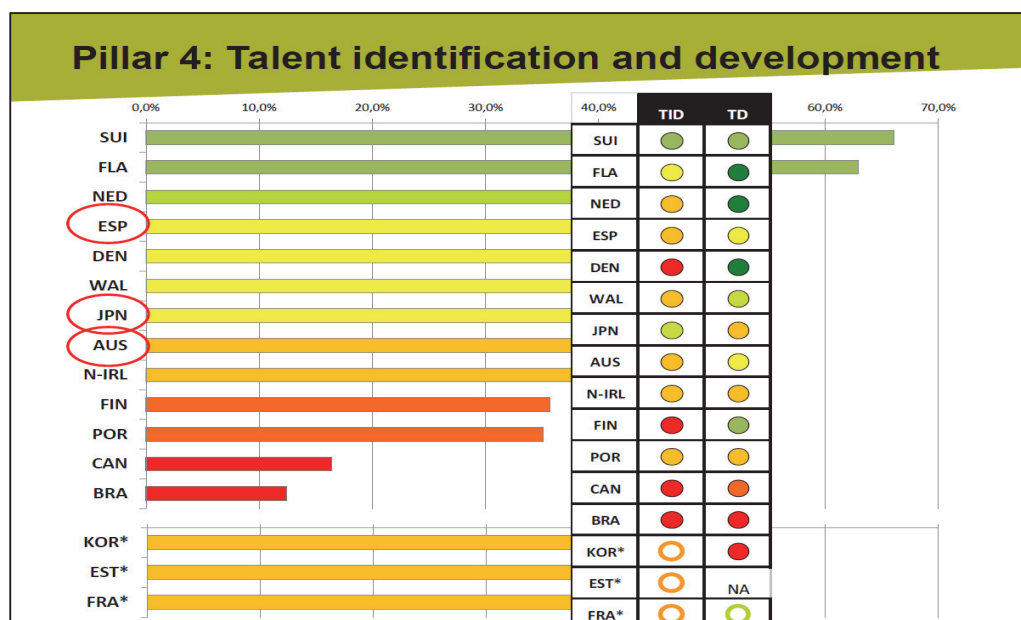
Endelig peger resultaterne på, at talentudvikling og -identifikation er langt vigtigere end bred idrætsdeltagelse, når det kommer til spørgsmålet om at forbedre de danske elitesportsresultater.

Søjle 4: Talentidentifikation og -udvikling

Talentidentifikation og -udvikling er afgørende for små nationer med små populationer og en tilsvarende mindre "talent pool". De små nationer skal med andre ord være relativt bedre end de store nationer til at identificere og udvikle talenterne. Når danske atleter når et vist niveau rent sportsligt, er det derfor vigtigt, at de opdages og bliver guidet videre mod et struktureret talentidentifikations og -udviklingsprogram.

Hvor velfungerende dette område er i SPLISS-landene, er søgt indkredset i søjle 4. Dette er en søjle, hvor de fleste lande scorer relativt lavt. Det skyldes blandt andet, at talentidentifikationsdelen er dårligt udviklet i langt de fleste lande i SPLISS-gruppen. Det gælder også for Danmark. Det kan ses af nedenstående Figur 5, hvor den danske talentidentifikation (TID) får et rødt 'trafiklys'. Den samlede score for alle landene fremgår også sammen med scoren talentudvikling (TD).

Figur 5: SPLISS-landenes samlede score på talentudvikling og -identifikation

Samlet ligger Danmark i det gule felt. Talentudviklingsdelen trækker op og ligger isoleret i grønt område, men også her er der et forbedringspotentiale i forhold til i højere grad at kunne støtte de talentfulde og næstbedste atlethers mulige udvikling. Når Danmark alligevel klarer sig pænt i forhold til denne søjle, skyldes det til dels, at små lande som Danmark har fordel af den nærhed og det kendskab, det er muligt at have til de lokale træningsmiljøer i mindre lande. Her har elitekommunesamarbejde blandt andet udbygget og udviklet de lokale netværk.

Det er med afsæt i data også kendetegnende, at de mindre lande i SPLISS-gruppen klarer sig bedre på denne søjle end de store lande, der traditionelt har belavet sig på, at talenter kommer af sig selv på grund af landenes større befolkningsgrundlag. I mindre lande peger de foreløbige resultater på, at man har taget talentudviklingen lidt mere alvorligt pga. et mindre befolkningsgrundlag. En strategisk tilgang til talentidentifikation er imidlertid stadig underudviklet.

Søjle 5: Elite- og post-karrierestøtte

Søjle 5 i SPLISS-analysen omhandler de deltagende landes evne til at understøtte deres atleter under og efter sportskarrieren. Jævnfør Figur 2 ligger Danmark over SPLISS-gruppens gennemsnit på denne søjle med et rimeligt velfungerende system og god tilfredshed blandt de involverede parter.

For landene i SPLISS-gruppen er der generelt fokus på en holistisk tilgang til atleternes karriere. Støtte til atleter efter karrierestop er dog stadig et underudviklet område, hvor også Danmark har sine udfordringer.

De foreløbige resultater peger således på, at støtte til atleterne efter karrierestop er et markant underprioriteret område i alle landene. Det kan have den effekt, at overvejelser om en (usikker) fremtid efter karrierestop indvirker på de sportslige resultater, eller at atleter med 'flere potentielle medaljer i sig' stopper før tid.

I et lille land som Danmark, hvor mængden af talenter ikke er stor, kunne dette være et område at rette opmærksomhed på. Sammenlignet med de andre lande i SPLISS-gruppen kommer problemstillingen dog ikke markant stærkere til udtryk blandt atleterne. De danske atleter er blandt dem, hvis sportslige resultater er mindst påvirket af bekymring om tiden efter karrieren (kun overgået af Finland og Japan).

Disse resultater kan imidlertid være vanskelige at koble direkte til idrætssystemerne i de enkelte lande, da den generelle arbejdsløshed, socialpolitik og uddannelsessystemer i de respektive nationer i højere grad spiller ind.

I forhold til de bedste atlethers økonomiske indkomster ser det ifølge de foreløbige resultater ikke godt ud for de danske atleter sammenlignet med de øvrige SPLISS-landes atleter. Danskerne ser ud til at have en lavere gennemsnitsindtægt end majoriteten af de andre lande.

Der skal dog tages en del forbehold i forhold til styrken af det indsamlede data på denne parameter, da det for mange kan være følsomt og for visse atlethers vedkommende kontraktligt forbudt at afgive indtægtsmæssige oplysninger.

Der har i forhold til de danske data været stort frafald i besvarelserne for dette område. Et yderligere forbehold er, at det ikke fremgår af de foreløbige analyser, om der er justeret for købekraft. Det vil den endelige analyse vise.

Ud over denne metodiske forklaring kan en del af forklaringen på forskellene også være, at en række nationer har mulighed for at ansætte og aflønne atleter gennem offentlige stillinger i f.eks. militær og politi. Det spørgsmål giver de foreliggende data ikke mulighed for at korrigere for.

Understøttende for en konklusion om økonomiske forskelle mellem de danske og de øvrige landes indtægter ligger friske resultater fra den tilfredshedsmåling, Idan og Mind The Customer færdiggjorde for Team Danmark i december 2013 (Laub, Storm, Tofft-Jørgensen, & Holskov, 2013). Her fremgår det, at selvom de danske atleter oplever et rimeligt økonomisk råderum i deres dagligdag, angiver de samtidig, at deres økonomiske forhold er markant ringere end de bedste internationale konkurrenters.

Hvor gennemsnittet på en skala fra 1-7, hvor 1 udtrykker meget stor utilfredshed og 7 meget stor tilfredshed, ligger de danske atleter på 3,98 i forhold til spørgsmålet om, hvorvidt de oplever et økonomisk råderum, der sikrer fokus på eliteidrætskarrieren.

Derimod er tilfredsheden med de økonomiske vilkår sammenlignet med de bedste internationale konkurrenter nede på 2,79.⁵ Sammenholdt med SPLISS-resultaterne tyder det på, at de danske topatleter nok har fornuftige hjemlige forhold, men at de tilsvarende forhold for topeliteatleterne i andre lande opfattes som bedre.

⁵ Man kan diskutere, om det er fair at sammenligne økonomiforholdene for atleterne i Danmark med de bedste internationale konkurrenters, da ikke alle danske atleter er i den internationale topelite og derfor heller ikke kan forventes at have et 'drømme-setup' til deres rådighed. Men besvarelserne peger på økonomiområdet som et område med forbedringspotentiale, hvis flere danske atleter skal helt til tops.

Søjle 6: Sportslig infrastruktur og træningsfaciliteter

Denne søjle søger at måle kvaliteten af dels den sportslige infrastruktur og dels træningsfaciliteterne, som de analyserede landes atleter gør brug af.

Danmark scorer lidt under gennemsnittet på denne søjle og synes dermed at være lidt dårligere stillet i forhold til de fleste andre SPLISS-lande, hvad angår faciliteter.⁶ Spanien, Japan, Australien og Holland ligger her i top.

Overordnet viser resultaterne, at der ikke er en klar anbefaling i forhold til spørgsmålet om centralisering versus decentralisering af træningsfaciliteterne, hvad angår sportslig infrastruktur. Det kan tilrettelægges meningsfuldt afhængigt af de enkelte landes forhold.

Mindre lande kan godt centralisere, fordi de geografiske afstande er små, men decentrale løsninger kan også fungere udmærket.

Det, der ifølge de foreløbige resultater synes vigtigst, er, at atleterne kan træne, når de har brug for det, herunder at de har primær adgang til de faciliteter, de skal bruge. At atleterne kan møde specialiseret service og har alt under ét tag er dog også vigtigt og udtrykker en optimal situation.

Flere lande i SPLISS-gruppen har dog fundet mindre dyre løsninger med decentrale netværk af faciliteter.

Set i forhold til kvaliteten af træningsfaciliteterne svarer hverken de danske atleter eller trænere udpræget positivt i forhold til de andre deltagende landes atleter eller trænere.

Japan er her i absolut top med størst grad af tilfredshed med Australien og Holland lige efter, mens Danmark befinder sig i den mere negative halvdel af landene.

Sammenholdes SPLISS-undersøgelsen med den tilfredshedsmåling, som Idan og Mind the Customer i efteråret 2013 gennemførte for Team Danmark (Laub et al., 2013), der viste, at de danske atleter isoleret set var godt tilfredse med deres træningsfaciliteter, men i forhold til deres bedste internationale konkurrenters vurderede dem noget mere negativt, er det konklusionen, at facilitetsområdet et felt, hvor Danmark kan blive bedre og nok bør gøre noget for at opretholde eller forbedre konkurrenceniveauet.

⁶ I radargrafen i Figur 2 ligger Danmark over gennemsnittet, men scoren er senere blevet justeret. Det har ikke været muligt at få en opdateret radargraf tilsendt fra forskningskonsortiet inden deadline.

Søjle 7: Trænerekspertise og -udvikling

I den danske afrapportering af SPLISS-data (Storm & Tofft-Jørgensen, 2013) var søjle 7 om trænerspørgsmålet ét af de områder, der påkaldte sig opmærksomhed i den forstand, at trænerrekruttering og trænerudvikling ikke syntes at være på et tilfredsstillende niveau.

På tredjepladsen over forhold, der blev nævnt som det vigtigste at forbedre i forhold til at opnå international succes, blev trænerrekruttering og -udvikling af såvel eliteatleter og trænerne selv nævnt. Sportscheferne mente desuden ikke, at trænerens niveau eller forhold er tilstrækkeligt gode.

Mere generelt træder trænerspørgsmålet på tværs af de tre danske surveys i SPLISS-undersøgelsen mest frem som relevant at kigge på, når resultaterne opgøres.

Alle respondentgrupper peger således på, at forholdene for trænerne enten ikke er gode nok, at deres ekspertise ikke er helt på internationalt niveau, eller at antallet af trænerne ikke er stort nok.

De foreliggende oplysninger på denne søjle på baggrund af den komparative internationale analyse viser i overensstemmelse hermed, at Danmark halter en smule efter. Især udviklingsdelen scorer Danmark lavt på.

Det giver en samlet score under gennemsnittet, hvilket også fremgår af radargrafen i Figur 2. Blandt andet er Danmark bagud i forhold til aflønning af trænere.

Nærmere bestemt identificeres der på baggrund af de internationale data en række andre vigtige parametre, hvor der i Danmark findes forbedringspotentialer:

- Et veludviklet træneruddannelsessystem (og tilstrækkelig med trænere)
- En veludviklet database over trænere og deres kvalifikationer
- Efter- og videreuddannelse af trænere
- Videndeling, sparring og tværfagligt samarbejde
- Støtte til at gøre trænerjobbet til et fuldtidsjob
- Strategi/program til at tiltrække de bedste internationale trænere

Generelt er trænergerningen som karriereform usikker. Få bliver permanent træner på topniveau, det er vanskeligt at sætte på trænergerningen som hovederhverv, og trænere kan fra dag til dag miste deres job. Trænerne i den danske del af SPLISS-undersøgelse peger netop på, at karrierevejene er usikre, og at der ikke er voldsomt stor prestige forbundet med at være træner.

Det er således et område, hvor der er forbedringspotentialer. Selvom man på allerhøjeste niveau kan ansætte udenlandske trænere, er det altid relevant at have et højt niveau blandt de danske trænere, der trods alt udgør grundstammen i trænerstaben i de fleste idrætsgrene.

Søjle 8: Konkurrencebetingelser

Søjle 8 vedrører konkurrencebetingelser og handler dels om, hvilket niveau de nationale konkurrencer har, dels om hvorvidt atleterne har mulighed for at deltage i internationale konkurrencer i nødvendigt omfang.

At blive en fuldkommen eliteatlet handler ikke kun om optimale træningsbetingelser, men indbefatter også ifølge SPLISS-studiet, at man øver sig i at præstere i konkurrence 'når det gælder'. Det kan i sagens natur kun ske i egentlige konkurrencesituationer – nationalt eller internationalt.

Ud over at fokusere på spørgsmålet om konkurrencebetingelser afdækker studiet også de delta-gende landes strategier i forhold til at tiltrække og afvikle internationale sportsevents, da hjemmebaneeffekt forbedrer medaljechancerne.

Internationale events afholdt på dansk jord medfører typisk en hjemmebanefordel og påvirker den internationale sportslige succes positivt.

Søjlen identificeres med udgangspunkt i de foreliggende data overordnet som en af de søjler, der for især sommer OL-disciplinerne har størst indflydelse på internationale sportslige resultater. En god score på denne søjle er med andre ord medvirkende til at virke positivt ind på resultatporteføljen.

Ifølge Figur 2 scorer Danmark over gennemsnittet på dette område, hvilket tyder på, at det danske elitemiljø både sikrer et fornuftigt niveau i forhold til de nationale konkurrencer og sikrer, at de danske atleter i rimelig udstrækning kan deltage i de nødvendige internationale konkurrencer.

Også Danmarks eksplicite eventstrategi, der har skaffet en del store internationale eliteevents til landet, trækker op i score-regnskabet, om end de foreløbige resultater peger på, at selve det forhold, at et land planlægger, tiltrækker og afvikler internationale events, ikke nødvendigvis har en entydig positiv indflydelse på atleternes muligheder for at deltage i det nødvendige antal konkurrencer på højt niveau.

Ifølge de foreliggende resultater er Canada et eksempel på, at selvom et land har såvel organiseringen som faciliteterne til at tiltrække internationale eliteevents, der kunne medvirke til at styrke de canadiske atlethers konkurrenceforhold og træne dem i at konkurrere på højeste niveau, føler atleterne ikke, at de har optimale forhold eller støtte i forhold til konkurrencebetingelser.

Det kan skyldes, at eventorganisationen – som i Danmark – er en selvstændig enhed, hvor specialforbund og eliteidrætsorganisationer ikke inddrages tilstrækkeligt i planlægningen og gennemførelsen af events. Den endelige rapport vil afdække dette spørgsmål nærmere i forhold til Danmark, om end det ikke på den foreliggende grundlag synes at være et problem på samme vis som i Canada.

Søjle 9: Forskning og innovation

Søjle 9 vedrørende forskning og innovation blev i afrapporteringen af de i Danmark indsamlede SPLISS-data opfattet som mindst vigtigt for international sportslig succes blandt såvel atleter som trænere og sportschefer. Samtidig blev søjlen heller ikke opfattet som vigtig at forbedre blandt de adspurgte.

På det foreliggende grundlag er der kun én overordnet konklusion på baggrund af SPLISS-undersøgelsen: Meget tyder på, at dette område fremadrettet vil være et centralt parameter i forhold til den internationale konkurrence.

Det kan yderligere fremhæves, at dette er et område, hvor Danmark har et relativt lavt budget og halter lidt efter de bedste nationer i SPLISS-gruppen.

Det skal dog bemærkes, at der ikke foreligger danske data for omfanget af forskning på eliteområdet. Der foreligger ikke et overblik over, hvilke specifikt eliteidrætsrelaterede forskningsprojekter, der var i gang på tidspunktet for dataindsamlingen på landets forskningsinstitutioner.

Det er også svært tilstrækkeligt præcist at definere, hvad der meningsfuldt kan defineres som midler til eliteidrætsrelateret forskning. Dette er en potentiel fejlkilde i materialet.

Ikke desto mindre forekommer området for forskning og innovation at være en meget vigtig søjle, og et område, der er afgørende for international sportslig succes. At hverken de danske atleter, trænere eller sportschefer tillægger området videre betydning kan skyldes mange forhold.

Dels at forskning er langsommeligt og ofte ikke giver håndfaste resultater med på kort sigt. Dels at det kan være vanskeligt at se afkastet af bagvedliggende resultater i forhold til egen sportslig praksis direkte.

Danmark ligger ifølge radargrafen i Figur 2 under gennemsnittet, og set i lyset af søjlens vigtighed synes det at kalde på en forbedret indsats fremover. Bare at få skabt bedre overblik over indsatsen, er et sted at starte.

Litteraturliste

De Bosscher, V., Bingham, J., Shibli, S., Von Bottenburg, M., & De Knop, P. (2008). *The Global Sporting Arms Race: An International Comparative Study on Sports Policy Factors Leading to International Sporting Success*. Oxford: Meyer & Meyer Verlag.

Laub, T. B., Storm, R. K., Tofft-Jørgensen, L., & Holskov, U. B. (2013). *Team Danmark Tilfredsmålinger 2013: Baggrundsrapport*. København: Idrættens Analyseinstitut.

Nielsen, K. & Storm, R. K. (2012). Dansk eliteidræt i fremgang - men New Zealand klarer sig langt bedre. http://www.idan.dk/Nyheder/~media/PdfWord/Pdf2012/Resultatartikel%202011_lang_Endelig.ashx. Accessed: 7-6-2013.

Storm, R. K. & Nielsen, K. (2013). Dansk elitesport i fremgang. http://www.idan.dk/~media/PdfWord/Pdf2013/Dansk%20elitesport%20i%20fremgang_2012_resultater%20Final_a.pdf. Accessed: 20-6-2013.

Storm, R. K. & Tofft-Jørgensen, L. (2013). *Elitesportsmiljøet i Danmark 2012. Analyse af det danske eliteidrætsmiljø baseret på undersøgelsen 'Sport Policy Factors Leading to International Sporting Success' (SPLISS)*. København: Idrættens Analyseinstitut.